

De praktijk van de heiligmaking

Het is een veel besproken onderwerp: heiligmaking! Dat is begrijpelijk, want het is onmisbaar nodig tot zaligheid. De apostel schrijft: 'Jaagt de vrede na met allen en de heiligmaking, zonder welke niemand de Heere zien zal' (Hebr.12:14).

J.C. Ryle schrijft in zijn boekje 'Heilig in Hem': Er zijn **drie dingen** die volgens de Bijbel volstrekt noodzakelijk zijn tot zaligheid. Deze drie zijn: de wedergeboorte, de rechtvaardigmaking en de heiligmaking. Die tref je alle drie in ieder kind van God aan: een kind van God is wedergeboren, gerechtvaardigd en geheiligd.

Zoals de titel van onze inleiding aangeeft, willen we vanmiddag veel zaken rondom het begrip heiligmaking laten rusten en vooral de nadruk leggen op de praktijk van de heiligmaking!

Hierover bestaan veel misverstanden. We willen nagaan wat de Schrift erover zegt. Daarna enkele gedachten uit de geschiedenis van de Kerk. Waarna we de toepassing willen maken naar de actualiteit en het persoonlijk leven.

Bijbelse notities over de heiligmaking.

Het woord heiligmaking komt niet zo vaak in de Bijbel voor. Maar ongeveer tien keer. Alleen in de brieven van het Nieuwe Testament. Wel komen we in de hele Bijbel dikwijls het werkwoord heiligen tegen. In het Hebreeuws qadasj en in het grieks hagiadzoo. Deze woorden hebben drie betekenissen.

In *de eerste plaats* wordt het gebruikt van God. Het betekent dan zoveel als 'grootmaken, verheerlijken'. Zo vermaant Petrus de lezers van zijn brief: 'Heiligt God de Heere in uw harten'. Deze betekenis heeft het woord ook in de eerste bede van het allervolmaakste gebed: 'Uw Naam worde geheiligd'. Heiligen en verheerlijken hebben dan vrijwel dezelfde betekenis.

De *tweede betekenis* van het woord qadasj of hagiadzoo is: afzonderen, apart zetten, wijden aan de Heere en Zijn dienst. Een 'geheiligde' is dus letterlijk: een afgezonderde, die ten volle op iets of iemand anders gericht is. Zo spreekt de Schrift over heilige plaatsen, heilige voorwerpen en heilige tijden. Zo wordt het woord ook gebruikt in het vierde gebod van de Wet. De heiliging van de sabbat.

De *derde betekenis* van het woord heiligen in de Bijbel is: vernieuwen. Zo wordt het vooral in het Nieuwe Testament gebruikt. Heilig maken betekent dan het werk van de Heilige Geest (de Heiligmaker!), waardoor Hij zondaren vernieuwt naar het beeld van God. 'Maar uit Hem zijt gij in Christus Jezus, die ons geworden is wijsheid van God en rechtvaardigheid en heiligmaking en verlossing' (1 Kor.1:30).

Het is nuttig om de Bijbelse woorden *wedergeboorte, bekering en heiligmaking* te onderscheiden. Ze zijn niet te scheiden! De *wedergeboorte* is nieuwe geboorte uit God. Een geboorte door Woord en Geest. Een nieuwe schepping, waarvan zo heerlijk in de Schrift wordt gesproken, die God zonder ons in ons werkt. Het is een eenmalige, soevereine daad van God! Daar ligt het begin van de heiligmaking. De vrucht ervan is *de bekering*. Dat is een

proces. Het afsterven van de oude mens en de opstanding van de nieuwe mens. 'En alsdan wordt de wil, zijnde nu vernieuwd, niet alleen van God gedreven en bewogen, maar, van God bewogen zijnde, werkt hij ook zelf (!). Waarom ook terecht gezegd wordt dat de mens, door de genade die hij ontvangen heeft, gelooft en zich bekeert' (DL III/IV, 12). Dan is *de heiligmaking* het werk van de Geest, dat begint in de wedergeboorte en duurt tot het stervensuur van de gelovige. 'Doch gijlieden zijt niet in het vlees, maar in de Geest, zo anders de Geest Gods in u woont. Maar zo iemand de Geest van Christus niet heeft, die komt Hem niet toe. En indien Christus in ulieden is, zo is wel het lichaam dood om der zonde wil, maar de geest is leven om der gerechtigheid wil' (Rom.8:9-10).

Treffend is ook *het beeld* dat de Heere Jezus gebruikt tegen Zijn discipelen in de bekende gelijkenis van de wijnstok en de ranken. In Joh.15 vergelijkt Christus Zichzelf bij een wijnstok en Zijn discipelen bij de ranken, die in Hem blijvende, door Hem vele vruchten voortbrengen. 'Hierin is Mijn Vader verheerlijkt, dat gij veel vrucht draagt'. Heel duidelijk leert Jezus daar: 'Zonder Mij kunt gij niets doen'. Alleen in de geloofsgemeenschap met Christus zullen de vruchten van het nieuwe leven zichtbaar worden. Hoe dichter en nauwer de ranken aan de Wijnstok verbonden zijn, des te krachtiger zullen de levenssappen van de Wijnstok in de ranken vrucht dragen.

De Bijbel leert dat *heiligmaking* niet in de eerste plaats iets van ons is. Het is een *genadeweldaad* door Christus verworven. Deze weldaad wordt door de Heilige Geest naar het welbehagen van God de Vader toegepast in het hart van de zondaar. Als je door een oprecht geloof in de wedergeboorte Jezus Christus wordt ingeplant, ben je rechtvaardig en heilig in Hem. In de dogmatiek wordt dan gesproken over ***de passieve heiligmaking***. 'De heiligmaking is het inwendige geestelijke werk dat de Heere Jezus Christus door de Heilige Geest in een mens werkt, als Hij hem tot het ware geloof roept. Hij wast hem niet alleen rein van Zijn zonden in Zijn eigen bloed, maar maakt hem ook los van de aangeboren liefde tot de zonde en de wereld, legt een nieuw beginsel in zijn hart en maakt dat hij in zijn leven de praktijk der godzaligheid beoefent (Ryle). Dat komt openbaar in je leven in de bekering. Dat is een proces. Een stervensproces. ***De actieve heiligmaking!*** Ook daarin is de zondaar volkomen afhankelijk van de Heilige Geest. Dan komt er een afsterven van mijn oude mens, dat is mijn verdorven vlees. Een sterven aan jezelf! Maar ook een opstanding van de nieuwe mens. De hartelijke vreugde in God door Christus, Die gegeven is tot rechtvaardigmaking, heiligmaking en volkomen verlossing. 'Maar nu van de zonde vrijgemaakt zijnde en Gode dienstbaar gemaakt zijnde, hebt gij uw vrucht tot heiligmaking en het einde het eeuwige leven'(Rom.6:22). Dr. Owen schrijft: 'De mensen moeten zichzelf niet bedriegen. De heiligmaking is een kenmerk dat absoluut noodzakelijk is voor degenen die door de Heere Christus tot de zaligheid worden geleid. Hij brengt niemand in de hemel dan wie Hij op aarde heiligt. Het levende Hoofd accepteert geen dode leden'.

Enkele gedachten uit de geschiedenis van de Kerk.

Alle eeuwen door is heiligmaking dikwijls verwart met *werkheiligheid*. Werkheiligheid is de wettische vroomheid van de farizeër. Ook de heiligheid van het kloosterleven uit de voor-reformatorische tijd met waken en vasten, komt voort uit de verwarring van rechtvaardigmaking en heiligmaking in de roomse leer.

Ds. A. Moerkerken noemt als *het grote verschil tussen heiligmaking en werkheiligheid*: het eerste begint vanuit God, wordt door God onderhouden en door God voltooid en de werkheiligheid begint vanuit de mens, wordt door de mens onderhouden en moet door de mens worden voltooid.

Ds. G.H.Kersten zegt in zijn dogmatiek: 'Zelfs Gods kinderen kunnen maar al te zeer in de strikken der wet gevangen zijn, waardoor hun gelovig toevluchtnemen tot Christus, om in Hem geheiligd te worden en hun vrucht uit Hem te vinden, wordt verhinderd en hun ziel dikwijls in vele banden verkeert'.

De Reformatie

Hier vinden we niet alleen de leer van de rechtvaardiging door het geloof in Christus helder gebracht. Ook de evangelische heiligmaking krijgt een grote plaats. In onze Belijdenisgeschriften klinkt de reformatorische visie op heiligmaking helder door. De NGB spreekt in art.24 van de heiligmaking des mensen en de goede werken. Dit artikel belijdt: 'Wij geloven dat dit waarachtig geloof in de mens gewrocht zijnde door het gehoor van het Woord Gods en de werking van de Heilige Geest, hem wederbaart en maakt tot een nieuwe mens, en doet hem leven en maakt hem vrij van de slavernij der zonde. Daarom is het zover vandaar dat dit rechtvaardigmakend geloof de mensen doen verkouden in een vroom en heilig leven'. In de HC Znd. 32 wordt beleden: 'dat Christus, nadat Hij ons met Zijn bloed gekocht en vrijgemaakt heeft, ons ook door Zijn Heilige Geest tot Zijn evenbeeld vernieuwt, opdat wij ons met ons ganse leven Gode dankbaar voor Zijn weldaden bewijzen en Hij door ons geprezen worde'.

Calvijn schrijft in zijn Institutie over het christelijke leven. Met name in deel III, 9 en 10. De hoofdsom van het christelijke leven is *de verloochening van onszelf*. De heiliging krijgt bij Calvijn concreet gestalte. Zij staat onder het gezichtspunt van de eer van God en wordt voltrokken in de vreze des Heeren. De verachting van dit aardse leven is voorwaarde voor de overdenking van het toekomstige leven. Calvijn is zeer radicaal: Immers tussen deze twee is geen middenweg: of de aarde moet ons waardeloos worden of zij moet ons in ongebreidelde liefde tot zich vasthouden. Niemand heeft vorderingen gemaakt in de levensschool van Christus dan hij, die de dag zijns doods en der laatste opstanding met vreugde verwacht. Dr. J.Douma wijst er op dat we Calvijns visie moeten plaatsen binnen de beelden van pelgrimage en wachtpost! Pelgrimage: wij gaan iets beters tegemoet. Wachtpost: we hebben hier nog onze taak.

De Nadere Reformatie heeft sterk de nadruk gelegd op de praktijk der godzaligheid of de levensheiliging. Hier zijn waardevolle lessen te leren tot aansporing, ook voor vandaag.

Thema's die voor ons actueel zijn komen aan de orde bij Koelman, Teellinck en vele anderen.

Zoals

1. *Soberheid en matigheid* als kenmerk van het christenleven. Een slordige, zondige levenswandel maakt dat de gemeenschap met de Heere wordt gemist.

2. Nadruk op *de heiliging van Gods dag*. Heiligen betekent dan vooral het bezig zijn in de dingen van het Koninkrijk Gods. Het verwonderen over en verheerlijken van Gods grote werken. Het verzuimen van de genademiddelen geeft een verachtering in het genadeleven.
3. Grote waarde van *de huisgodsdienst*. In zijn boek 'Buren-kout' onderstreept Teellinck de grote waarde van de gesprekken over het Woord, Bijbelstudie en huiscatechisatie. Ook onderstreept hij de waarde van de preekbespreking in het gezin.
4. Heiliging en *het kruisdragen*. Thomas Watson zegt: Het kruis is de gouden ladder, waarlangs wij naar de hemel omhoog klimmen. Een christen kan zijn leven verliezen, maar niet zijn vergelding. Hij kan zijn hoofd kwijtraken, maar niet zijn kroon.

We gaan naar de actualiteit en de praktijk van ons persoonlijk leven.

De ware vroomheid is in de crisis. De tijdgeest, de jacht op succes, het materialisme en de wereldzin verhouden zich niet met de praktijk van een heilig leven.

Er zijn bij de heiligmaking twee geweldige klippen. Twee dwalingen die alle tijden door openbaar kwamen, maar ook vandaag een groot gevaar zijn. Ik noem **het antinomianisme** en het **perfectionisme**.

Het **antinomianisme** (afgeleid van anti-nomos) stelt dat de Wet voor de ware gelovige heeft afgedaan. Christus heeft de straf gedragen en de Wet gehoorzaamd en dus ben ik ontheven van de straf, maar ook van de verplichting tot gehoorzaamheid aan de Wet. Het aandringen op heiligmaking is in hun ogen een verloochening van Christus! Een leven in vrijheid en ongebondenheid. 'Laat ons het kwade doen, opdat het goede daaruit kome. Laat ons de zonde doen, opdat de genade te meerder worde'. Men ontkent dat de Wet in het stuk van de dankbaarheid een leefregel is. Men weet niets van: 'Och, of wij Uw geboon volbrachten, gena o hoogste Majesteit, gun door 't geloof in Christus krachten om die te doen uit dankbaarheid'. De HC geeft als antwoord tegen deze dwaling: 'Het is onmogelijk (!), dat, wie Christus door een waarachtig geloof is ingeplant, niet zou voortbrengen vruchten der dankbaarheid'(Znd.24).

Het andere uiterste is **het perfectionisme**. De volmaaktheidsdrijvers! De opvatting dat een christen in dit leven kan komen tot de volmaaktheid. De gelovige kan zo opklimmen in heiligmaking, dat hij praktisch geen zonde meer doet. Men beroept zich op teksten als 1 Joh.3:9: 'Een iegelijk die uit God geboren is, die doet de zonde niet'. Dit **perfectionisme** is een bedreiging voor de kerk in onze dagen. Ontstaan uit de Wederdopers en het methodisme, voortlevend in Pinkstergroepen en evangelische gemeenten, komt het dichterbij de reformatische kerken mede door de activiteiten van de stichting Heart Cry. In de lezingen en publicaties van o.a. de Zuid-Afrikaanse predikant ds. E.Maritz wordt voor heiligmaking de uitdrukking '*overwinningsleven*' gebruikt. Volgens Heart Cry geeft de vervulling met de Geest een overwinningsleven. Je hebt dan andere geestelijke ervaringen dan de christen die beneden de maat leeft. Je ervaart met de vervulling met de Geest tevens de overwinning over de zonde. Ds. C.P. de Boer schrijft in de lezenswaardige brochure (staat op de website van de JBGG) '*Meer dan overwinnaars' over heiliging en overwinningsleven bij Heart Cry*': Ik mis bij het overwinningsleven, zoals Heart Cry dat

voorstaat, Christus' liefde die verootmoedigt en ontmoet in hun spreken over het overwinningsleven de geestelijke hoogmoed. Ik mis Christus' tere liefde Die belooft het gekrookte riet niet te verbreken. Ik moet de zonde overwinnen en daarom mijn hart voor de voortdurende vervulling met Gods Geest openstellen. Ten diepste is het Evangelie in de handen van Heart Cry weer tot een wet geworden, maar dan nu in de heiliging. Ik moet weer zoveel. Maar ook in de heiliging is Christus mijn gerechtigheid en heiligmaking. Hij heeft overwonnen! Dit ontslaat mij van de wettische plicht om de zonde te overwinnen. Het bindt mij aan de evangelische eis om Christus gelijkvormig te worden.(.....) Zo leef ik in Zijn opstandingskracht en verrijst Zijn Beeld in mij. Nu ben ik geen overwinnaar, want Hij heeft overwonnen. In Hem ben ik Gods kind. Zo ben ik meer dan overwinnaar. Tot zover citaat.

Tegen dit perfectionisme, deze volkomen heiligmaking, strijden ook veel Bijbelteksten. Paulus: 'Niet dat ik het alrede gekregen heb of alrede volmaakt ben; *maar ik jaag daarnaar* of ik het ook grijpen mocht, waartoe ik van Christus Jezus ook gegrepen ben'(Fil.3:12). Niet volmaakt, maar wel jagen!

De belijdenis vraagt: Maar kunnen degenen die tot God bekeerd zijn, deze geboden *volkomenlijk* (!) houden ? Neen zij, maar ook de allerheiligsten, zolang zij in dit leven zijn, hebben maar een klein beginsel van deze gehoorzaamheid; *doch alzo*, dat zij met *een ernstig voornemen* niet alleen naar sommige, maar naar al de geboden Gods beginnen te leven' (HC 44).

Dus toch blijft als het goed is *het leven van heiliging* niet steken in de klacht. Let op hoe Paulus eindigt: 'Ik ellendig mens, wie zal mij verlossen uit het lichaam dezees doods ? Ik dank God door Jezus Christus, onze Heere! (Rom.7:24v)

In Christus ligt de ruimte! Gods kinderen blijven onheilige heiligen. Een twee-mens! Opdat we ons leven lang onze zondige aard hoe langer hoe meer leren kennen en des te begeriger zijn, om de gerechtigheid in Christus te zoeken. Daarna, opdat wij zonder ophouden ons benaarstigen en God bidden om de genade van de Heilige Geest, opdat wij hoe langer hoe meer naar het evenbeeld van God vernieuwd worden, totdat wij tot deze voorgestelde volkomenheid na dit leven geraken'(HC 115). Met de hartelijke bede van Jodocus van Lodenstein: *Heil'ge Jesu, heilig mij, heilig mij: Ik moet, Jesu, zijn als Gij. Heilig mij, heilig mij: Ik moet heilig zijn als Gij*'.

Van groot belang is de persoonlijke devotie en de stille tijd.

In zijn boek '*De evangelische heiligmaking*' noemt ds. W. Marshall (ook door ds. Kersten genoemd in zijn dogmatiek) middelen waardoor God de Zijnen wil *oefenen in heiligmaking*. Hij spreekt over en spoort aan tot *de volgende middelen*:

- *rechte kennis van het Woord van God*. Marshall denkt daarbij aan Wet en Evangelie. Ze hebben beiden hun plaats in de oefeningen van heiligmaking.
- *rechte zelfkennis*. Jezelf eerlijk ondervragen: draagt het geloof vrucht in mijn leven ?
- *meditatie*. Dit is het derde middel. De overpeinzing in de stilte. In het verborgen het Woord van God herkauwen, zoals de reine dieren hun voedsel. In de stilte van de afzondering alleen zijn met God en Zijn Woord.

- *Gebruik van de sacramenten.* Hoe sta ik tegenover deze heilige inzettingen van Christus ? Het H.A. is bijzonder ingesteld om de ware gelovigen te voeden in het geloof en te sterken in heiligheid.
- *Bidden en vasten.* Het gebed is het geestelijke wapen om te strijden tegen de zonde, de wereldzin, de duivel en mijn verdorven vlees. Vasten is hierbij een hulpmiddel om het vlees te kruisigen en ons voor God te verootmoedigen.
- *Zingen van psalmen en geestelijke liederen* is ook een heilzaam middel tot levensheiliging. Luther is daar een voorbeeld in!
- *De gemeenschap der heiligen.* Het beoefenen van de ware gemeenschap der heiligen is ook een middel dat we ernstig en dikwijls moeten gebruiken. Het onderlinge ontmoeten en spreken over het leven der genade, maar ook het gemeenschappelijk gebed is een krachtig middel om ons te verlevendigen. De tucht is ook een middel dat thuishoort in de gemeenschap der heiligen. Hierdoor worden we afgemaand van de onheiligheid en de zonde.

Er zijn op dit terrein veel vragen te stellen: Hoe staat het met de huisgodsdienst in de gezinnen ? Is er nog preekbespreking, wordt er nog gezongen en gebeden ? Hoe staat het met de gesprekken over het Woord en het leven der genade ?

Wat een zegen en vreugde geeft de praktijk van de vreze des Heeren! Ik denk daarbij aan HC Znd. 32. Daar worden *het doel* en *de heerlijke vruchten van heiligmaking* genoemd. 'Opdat wij ons met ons ganse leven Gode dankbaar voor Zijn weldaden bewijzen en Hij door ons geprezen worde'. Dus God krijgt de eer! 'Daarna ook, dat elk bij zichzelf van zijn geloof uit de vruchten verzekerd zij'. Dus een wandel in de tere vreze Gods is een vruchtbaar leven. Het geeft jezelf een verzekering uit de vruchten van het geloof. De zonde neemt de rust en de vrede weg uit het hart van de gelovige. Maar een leven naar de wil van God geeft vreugde en vrede in de ziel. Levend uit de Wijnstok Christus alleen wordt de vrucht van evangelische heiligmaking gedragen. Wat is zo'n leven vol vreugde en zegen! Zeker, er is dan ook strijd, maar het vermaak en de blijdschap in God door Christus zal er in gesmaakt worden. In het leven der dankbaarheid. Lees maar nauwkeurig Psalm 119! 'Hoe lief heb ik Uw wet'.

Enkele gedachten over heiligmaking en de toekomst.

Welke roeping heb jij als christen in de geseclariseerde eindtijd ?

Denk aan dan Calvijn. Pelgrimage en wachtpost! De heiliging moet ook invloed hebben op het maatschappelijk leven. Dat gaat via individuele personen en organisaties. Op de plaats die God je geeft als een Jozef of een Daniel te mogen dienen.

De brieven van de verhoogde Christus, gedichteerd aan de apostel Johannes op Patmos, voor de zeven gemeenten van Klein-Azië en daarin ook voor de Kerk in de eindtijd, geven praktische lessen. Het zou de moeite zijn om dat concreet na te gaan!

Heiliging met toekomst! De beleving van de onvolkomenheid van de heiligmaking zal telkens het verlangen verlevendigen naar de voleinding! Er is een eschatologisch perspectief. Dr.

Bavinck zegt: Het loon is een van de drangredenen waarmee de gelovigen worden vermaand tot een heilige wandel. Hun geheiligde levenswandel is een teken van het Koninkrijk. De bijbelse loongedachte is een aansporing tot heiligheid. Op weg naar de voleinding. God kroont en loont Zijn eigen werk. Met genadeloon. Sola gratia!

Er is een nauw verband tussen *heiligmaking* en *heerlijkmaking*. Hoe meer er een levend verlangen is naar heiligheid, hoe meer er een sterk verlangen zal zijn naar de voleinding. Want *dan* gaat de heiligmaking over in *de heerlijkmaking*. *Dan* is ook de heiligmaking volmaakt en volkomen! *Dan* zal Gods kind zonder zonde volmaakt de Drieenige God lieven en loven.

Dan is het: *Maar (blij vooruitzicht, dat mij streelt); Ik zal ontwaakt, Uw lof ontvouwen, U in gerechtigheid aanschouwen, verzadigd met Uw Godd'lijk beeld.*

Naar aanleiding van de stellingen , die ik heb gegeven en de vragen die jullie hebben, hopen we op een goede discussie hierover. Ik dank jullie voor je aandacht en stel voor om samen te zingen uit het *Gebed des Heeren de verzen 8 en 9*.

Werkendam

ds. M.Karens